

La tria

per ANDREU LONCÀ

El somni

Avui trio escriure sobre un fet força apassionant: la coneixença, estudi i revalorització d'un vell edifici del segle XVI del nostre entorn, el Palau que havia pertangut als Montcada, que està ara en un estat de ruïna memorable, romàntica, fastuosa, al bell mig del poble de Seròs. Vull dir que el palau és un magnífic i enorme exemple d'una forma artística, el Renaixement, que és molt rara entre nosaltres. Recentment, una associació d'estudis promogué l'obertura d'un vell i noble edifici que els que hem nascut a Seròs sempre hem anomenat "Lo quarter" perquè fou caserna en diverses circumstàncies. La generació dels pares l'anomenà "Lo Palàcio" atès que encara es mantenia el record vague i llunyà d'una noblesa castellana. Els Montcada establiren vincles amb els Ducs de Medinaceli i altres famílies castellanen.

En efecte: com una tònica ge-

neral durant els segles posteriors a la desaparició de la monarquia catalana, les cases nobles catalanes emparentaren amb la pròspera noblesa castellana.

Un tel de misteri plana sobre aquest edifici que fou construït a mitjans segle XVI segons els cànons del Renaixement. Un palau de planta rectangular, amb una galeria de finestres sota cobert, que els entesos anomenen "paradís". El senyor Fité mostrà els elements constructius essencials: les pedres que el fonamenten, els maons de gust mudèjar, els antics ràfecs de fusta, les parets de tova, les parets de pedra del país, les finestres del palau original. L'edifici posseïa un valor com a recaptació de delmes i un valor com a edifici sumptuari, elegant, que deuria contrastar vivament amb les casetes dels pagesos del seu entorn. L'element sumptuós clàssic de l'edifici és una magnífica escala amb uns lleons protectors que han desaparegut (ço és: algú els

ha furtat), que la imaginació infantil dels pares convertia en una cosa fabulosa. I en efecte ho eren, de fabulosos, aquells lleons i aquella escala que duia a la planta noble del palau, ara encara trossejat en forma de pisos per a miners.

Hi ha una memòria personal, històrica de l'edifici, ple de petites històries i hi ha una memòria dels historiadors, que miren més lluny. La primera es refereix a totes les famílies que hi visqueren en l'època daurada de les mines de carbó del Baix Segre, que començà en el temps d'autarquia, després de la guerra i durà fins als anys vuitanta i escaig. Parlaven d'unes cinquanta famílies que hi arribaren a viure, la majoria miners. La majoria immigrants. La paradoxa és que aquest ús que migpartí, trossejà, canvià la fesomia interior del palau, en permeté la conservació. Altrament, hauria caigut a terra. Ara, com totes les historiadores que parlaren plenes de passió, només hi veiem una resolució: la seua restauració progressiva i el seu ús social i econòmic. El model cultural francès podria ser una possibilitat interessant: turisme interior, lligam amb els elements productius del Baix Segrià, museïtzació raonable, narració de les històries orals que lliguen la història local amb la història general i alguna mena de celebració anual en forma de festa, teatre, música o poesia. Somnis.

EL PALAU DELS MONTCADA DE SERÒS, DEL SEGLE XVI, ERA CONEGUT AL POBLE COM "LO QUARTER" O "LO PALÀCIO"

